

Remissyttrande
LI2024/02351

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
Enheten för bostäder och
byggande

2025-05-14

Byggföretagens yttrande avseende Boverkets rapport Uppdrag att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn (2024:25)

Byggföretagen är de enskilda byggföretagens bransch- och arbetsgivarorganisation och organiserar cirka 4 000 bygg-, anläggnings- och specialföretag. Byggföretagen besvarar denna remiss eftersom den har effekter branschens arbete för en resurseffektiv- och cirkulär byggsektor på och samhällsbyggandet i stort.

Byggföretagens ställningstaganden

- Byggföretagen anser att de åtgärdsförslag som presenteras i rapporten inte är tillräckliga för att driva, styra och ge förutsättningar för byggande att bli mer cirkulärt och resurseffektivt. Det finns fortfarande kända hinder för omställningen som diskuteras i rapporten utan att förslag presenteras.
- Byggföretagen avstyrker förslag om att bryta ut resurser och material ur kontrollplanen och skapa en ny resurshushållningsplan.
- Byggföretagen är positiva till att referensvärden för ombyggnation tas fram men betonar att detta måste genomföras i tät dialog med branschens aktörer samt samordnas med exempelvis EU:s renoveringsmål och Sveriges arbete med en renoveringsplan.
- Byggföretagen anser att det är en brist att Boverket i genomförande av uppdraget inte arbetet tillsammans med Naturvårdsverket om avfallsfrågor samt cirkulär masshantering.
- Byggföretagen påminner om att det finns flera förslag som presenterats och remitterats, men ännu inte beslutats om, som kan förbättra förutsättningarna att jobba cirkulärt i byggsektorn. Exempelvis förslag i SOU 2024:67 om ekonomiska styrmedel för en mer cirkulär ekonomi ([Byggföretagens yttrande](#)) samt Boverkets rapport om ändring av detaljplan och av olagliga planbestämmelser (LI2024/01802) ([Byggföretagens yttrande](#)).

Byggföretagens övergripande synpunkter

Bygg- och anläggningssektorn arbetar för att öka sektorns resurseffektivitet så att såväl enskilda material och byggprodukter som hela byggnader och anläggningar får en förlängd livslängd och används i ett cirkulärt flöde. Ett effektivt resursutnyttjande är en viktig del i klimatomställningen och leder till minskad miljö- och klimatpåverkan. Det är också viktigt för att klara en god bostadsförsörjning. Boverkets rapport om att främja cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorns måste ses i ljuset av andra förändringar som görs nu – genomförandet av de nya byggreglerna, förslag om införandet certifierade byggbedömningsföretag, implementering av EU-direktivet EPBD osv. Byggentreprenörer har generellt goda möjligheter med att arbeta avfallsförebyggande, dvs förhindra avfallets uppkomst, vilket ger ett viktigt bidrag i arbetet med en cirkulär sektor. Byggföretagen ger ut resurs- och avfallsrikligheter för branschen. Givet den nära kopplingen mellan cirkularitet och avfall saknar Byggföretagens Naturvårdsverkets delaktighet i uppdragets genomförande.

Regeringen fokuserar på att undanröja hinder som krånglar till det för företagen och försvårar omställningen, därför ser vi positivt på att Boverket i sin rapport lyfter behov om att utreda utrangeringsavdraget och av ett vidgat rotavdrag. Detta är sedan tidigare välkända hinder för en cirkulär sektor. Boverket presenterar dock inga skarpa förslag om detta, vilket Byggföretagen anser är en brist med rapporten.

Byggföretagen instämmer Boverkets resonemang om att konvertering av befintliga byggnader är viktigt för att möjliggöra omvandling istället för rivning. Redan nu står kommuner inför att förändrade behov kopplat till förändrad demografi, förändrade arbetsmönster osv. Bygglovsprocessen behöver genomsyras av ökad flexibilitet för att bättre tillvarata den befintliga bebyggelsen. Även i detta avseende saknar Byggföretagen konkreta förslag från Boverket. Byggföretagen efterfrågar mer vägledning och kunskapsunderlag från myndigheterna till kommunerna om de möjligheter som finns inom nuvarande regelverk. Bygg- och anläggningssektorns färdplan innehåller en resurshierarki som fler kommuner skulle vara betjänta av att känna till och tillämpa.

Om planbestämmelser som förhindrar återbruk

Boverket konstaterar i rapporten att kommunens fysiska planering, särskilt detaljplanering, får stor betydelse för möjligheterna att bevara, omvandla eller återbruka befintliga byggnader. Även möjligheter att använda återbrukade byggmaterial och byggprodukter kan påverkas av detaljplanens bestämmelser. Bygg- och anläggningsföretag instämmer i den problembild som Boverket redovisar och har erfarenheter som bekräftar att kommuner genom planbestämmelser kan förhindra cirkularitet och återbruk genom att specificera exempelvis användningsområde, form, färg, lutning på takstolar osv. Byggföretagen saknar förslag till konkreta åtgärder för detta i Boverkets rapport. Däremot kan förslag i Boverkets regeringsuppdrag om ändring av detaljplan och

av olagliga planbestämmelser (LI2024/01802) delvis motverka problemet. Byggföretagen vill att Boverket genomför ökade insatser för att vägleda kommunerna i hur befintligt regelverk kan användas för att främja en cirkulär byggsektor.

Förslag gällande resurshushållningsplan

Boverket ser ett behov av att förtydliga regeln om kontrollplanens innehåll (10 kap. 6 § PBL) genom att dela på den så att det blir en resurshushållningsplan och en kontrollplan för tekniska egenskaper. Detta ställer sig Byggföretagen frågande till. PBL 10 kap 6 § paragraf 5–6 anger att kontrollplanen ska innehålla *vilka byggprodukter som kan återanvändas och hur dessa ska tas om hand*. Byggföretagen ser därför inget hinder för att använda kontrollplanen för att redan idag främja återbruk och cirkularitet. En förändring skulle möjligen ha ett signalvärde men medför framförallt ökad regelbörda då det är en ny plan som ska upprättas och att tillsyn ska bedrivas. Flera entreprenörer vittnar dock om att nuvarande system fungerar dåligt, och att kontrollplanerna godkänns utan innehåll kopplat till återbruk/cirkularitet. Byggföretagen ser därför behov av bättre uppföljning och tillsyn av det befintliga systemet.

Byggföretagen ser även behov av att Boverket ger bättre vägledning om hur kontrollplanen kan utformas för att bättre fånga upp vilka byggprodukter som kan återanvändas och hur dessa ska tas omhand, vilket avfall som uppstår och hur detta ska hanteras samt hur man avser möjliggöra materialåtervinning av hög kvalitet, såsom det är formulerat i lagen. Byggföretagen ser ett egenvärde i att såväl byggnadens tekniska egenskaper samt resurshushållningsfrågor är samlade i ett och samma dokument. Boverket konstaterar i rapporten att kontrollplanen inte fungerar som ett effektivt styrmedel för ökat återbruk, ökad återvinning och avfallsminimering och att orsakerna till det kan härröras till bristande kunskap om vad som krävs vid upprättandet av kontrollplanen, samt att uppgifter oftast saknas om det som skulle kunna återanvändas och återvinnas. En ny resurshushållningsplan leder dock inte automatiskt till ökad kunskap i branschen. Boverkets PBL kunskapsbank om kontrollplan innehåller idag inga skrivningar om återbruk, cirkularitet eller materialåtervinning. Dessa kapitel kan med fördel revideras snarast. Boverket bör tillsammans med SKR se hur befintliga mallar för miljöinventering etc. kan integreras i kontrollplanen så att kontrollplanen används mer ändamålsenligt utifrån perspektiv om återbruk och resurshushållning. Byggföretagen har i mer än ett decennium arbetat med Resurs- och avfallsriktlinjer för vid byggande och rivning ([länk](#)). Riktlinjerna innehåller mallar- och checklistor som stöd till entreprenörer och beställare. [Bilaga 16](#) redogör för hur avfall kan förebyggas vid byggproduktion och [bilaga 17](#) ger en mall för arbetet. Byggföretagen önskar att Boverket samverkar med branschen utifrån befintliga initiativ.

Utveckling av klimatdeklarationer med referensvärden för ombyggnad

Byggföretagen ställer sig positiva till att Boverket tar fram nationella referensvärden eller jämförelsevärden som används vid ombyggnad och

renovering. Ett sådant arbete behöver genomföras i tät dialog med branschen och vara samordnas med dels EU:s renoveringsmål och Sveriges arbete med renoveringsplanen. Ombyggnadsprojekt skiljer sig mycket åt vilket gör att generella referensvärden måste tillämpas med stor försiktighet men det är önskvärt att Sverige har en enhetlig metodik för hur referensvärden vid ombyggnad kan beräknas och fastställas samt att det finns underlagsdata för företag att jämföra sig mot. Ett nationellt initiativ på området är välkommet eftersom det skapar tydlighet och lokala eller regionala referensvärden och beräkningsmodeller kan undvikas. Det senare riskerar att splittra branschen och försvåra möjligheten att bedriva verksamhet i flera delar av landet.

Utrangeringsavdraget kan motverka återbruk

Boverket beskriver i rapporten hur utrangeringsavdraget kan förändras för att stödja effektiv resursanvändning men lämnar inga förslag på åtgärder kopplade till regleringen. Av dagens praxis medges enbart avdraget om ”utrangeringen framstår som definitiv” och det går således inte att återanvända exempelvis betongstommar eller betongplatta på mark i ny byggnation. Detta kan utgöra ett hinder för byggande med lägre koldioxidutsläpp. Byggföretagen är positiva till förslaget att en utredning bör titta på hur utrangeringsavdraget skulle kunna utformas för att gynna återbruk och cirkulering i stället för att premiera en definitiv utrangering. Ett avdrag bör kunna medges trots att exempelvis en stomme eller markplatta behålls, men konsekvenser av förändringar i avdraget behöver utredas. Detta ligger även i linje med förslag från SOU 2024:67 Om ekonomiska styrmedel för en mer cirkulär ekonomi.

Utveckling av information och vägledning (förslag 1)

- Byggföretagen anser att det är viktigt att Boverket kan samverka med berörda myndigheter och ta fram mer information och vägledning för omställningen i sektorn (förslag 1a). Om detta behöver ske genom förnyade regeringsuppdrag har Byggföretagen ingen synpunkt på det.
- Byggföretagen ser inget direkt behov av ”konkreta mål och en nationell strategi för omställningen till cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn” (förslag 1b) men ställer sig positiv till ett löpande utvecklingsarbete där exempelvis Boverkets miljöindikatorer även kan användas för att följa sektorns cirkulära omställning. Bygg- och anläggningssektorn arbetar med mål för omställningen genom Färdplanen för en fossilfri- bygg och anläggningssektor. Byggföretagen ställer sig positiv till initiativ som främjar sektorns cirkularitet och möjlighet att använda återbrukade material och produkter, konkreta mål eller en nationell strategi ska tas fram bör detta ske i nära samarbete med branschen.
- Boverket föreslår ytterligare uppdrag om nya verktyg och metoder för att belysa nyttor med cirkularitet (förslag 1c). Byggföretagen vill poängtera att ett sådant arbete måste utgå från branschens behov och

Boverket under genomförandet behöver ha nära dialog med företag så att myndigheten svarar på praktiska och reella problem. Exempelvis ser Byggföretagen behov av ytterligare vägledning om moms och skattemässiga effekter på återbrukat material och byggprodukter. Även vägledning om hur spill- och överblivet material kan hanteras, transporteras och återanvändas utifrån såväl bygg- som avfallsperspektivet.

Förslag om digitalisering (förslag 3)

Byggsektorns digitalisering kommer att främja övergången till en cirkulär byggsektor. Det finns flera initiativ som pågår i detta nu för att understödja den digitala omställningen. Byggföretagen är involverade i exempelvis miljödata.nu, och en branschgemensam överenskommelse om datamallar och datalexikon samt arbetet med digitala följesedlar. Detta är viktiga steg för att på ett enkelt sätt bibehålla spårbarhet även i återbruk och cirkulära led. Byggföretagen ser gärna att myndigheter beaktar och stöder detta. Även på EU-nivå drivs arbete med digitala produktpass, miljövarudeklarationer (EPD:er) som kommer att förändra branschens förutsättningar att arbeta cirkulär. Kommissionen har även aviserat en cirkulär akt under 2026, Byggföretagen ser att Boverket har en viktig roll i det arbete som bedrivs på EU-nivå.

Därtill vill Byggföretagen påminna om det [regeringsuppdrag](#) som gavs till Boverket hösten 2024 för att bedriva ett informationscentrum för hållbart byggande (ICHB). Nya uppdrag behöver samordnas med detta så att inte ytterligare verktyg och hemsidor skapas.

Frågor med anledning av detta remissvar kan ställas till Emma Bonnevier, klimatpolitisk expert, emma.bonnevier@byggforetagen.se alt. 0732-68 55 22.

BYGGFÖRETAGEN

Catharina Elmsäter-Svärd
Verkställande direktör